

EDITORIAL

Lubos nga batuan ang wala-hawid nga pasistang terorismo sa kaumhan

Wala-hawid ang pasistang terorismo sang rehimeng US-Duterte sa kaumhan subong nga tuig. Wala sang tupong sa kapintas ang mga armadong gaway ni Duterte batuk sa masang mangunguma kag imol. Sa tunga sang nagadalasa nga pandemya kag mga kalamidad, sige-sige ang saywar, pagkugmat kag pagpaniktik sa mga baryo kag komunidad nga ginadudahan nila nga may mga organisasyong masa kag sanga sang Partido o indi gani naga-suporta kag nagasimpatiya sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Ang kampanya nga ini sang paglupig sa masa, sa idalom sang ginatawag nga Joint Campaign Plan-Kapanatagan, kadungan sa mga daku, maid-id kag nagapadayon nga operasyon pangkombat nga nagatum-ok sa mga prenteng gerilya sang BHB.

Ginadumog, ginasakup kag ginahari-harian sang Retailed Community Support Program (RCSP) sang Armed Forces of the Philippines (AFP) ang mga baryo. Malaut nga pasistang katuyuan sini nga kakason ang anuman nga marka sang impluwensya sang rebolusyonaryong hublag. Nagalawig ang RCSP sang 3-6 bulan sa pinakamalip-ot, o tubtob tatlo ka tuig sa tuyo nga lutuson ang pagbato sang masa.

Pasista nga tuyo sini nga waskon ang paghiliusa kag pagbuligay sang masa. Ginaisa-isa kag ginadumog ni-

la ang mga ginadudahan nga kabahin sa mga organisasyong masa, ang mga may paryente nga Pulang hangaway o kadre sang Partido, anay hangaway o sin-o man nga nagabalibad nga magduko, magsurender o mag-ulamid sa ila kasimaryo.

Ginagamit sang mga pasista ang *red-tagging*. Ginalawag ang mga ngalan sa radyo o ginapagkit sa mga tarpolin. Ginaekisan sang pula ang mga balay nga ginadudahan. Ginapatawag o ginasugat sila agud mag-report kag “maglimpyo sang ngalan” sa mga kampo militar, kag didto

“magsurender” o magpagamit sa mga paniktik kag magsugid, o mag-entra sa mga proyekto nga ginakwartahan sang militar.

Ang nagabalibad insigida nga ginakulong o indi gani ginapaandaman nga patyon. Ginabalik-balikan sa balay, nga sang ulihi ginapalibutan, ginasaka, o ginareyd kag ginarekisa masami sa dis-oras sang gab-i. Ang padayon nga “magpakatig-a” dalayon nga ginapatay. Asud-asod ang mga kaso sang pagmasaker nga ginapagwa sa balita nga engkwentro sa BHB. Sining 2020, indi magnubo sa 290 ang mga mangunguma nga ginpatay sang mga pasista.

Ang masang mangunguma pilit nga ginapasunod sa mga arbitraryo nga polisiya nga ginapapanaog sang mga pasista, pareho sang paglimitar sa mahimo nga baklon nga pagkaon kag suplay, o indi gani pagdumili nga magtrabaho sa ila uma sa tabon sang “social distancing”. Lunsay wala sang ligal nga basehan

ang mga ini, lapas sa kinamatarung kag sobra nga pabug-at sa masa.

Ginatublag ang kalinong sang tagabaryo. Nagapanguna ang mga tampalasan sa mga pabulang, pahu-bog, pagdroga, pornograpiya kag pagpanghimulos sa mga babaye. Nagapalupok sila sang pusil sa gab-i agud mangkugmat. Nagahulog sang bomba kag nagapanganyon sa mga bukid nga malapit sa baryo nga nagasamad sa mga uma kag propyedad sang masa, kag nagadala sang sobrang kahadlok, labi na sa mga bata.

Nagapalapta ang kaaway sang wala-tuo nga intriga agud samaron ang ginasaligan sang masa kag waskon ang ila mga organisasyong masa. Ginasamaran nila ang hangaway sang banwa kag ginapaandaman ang tagabaryo nga sila ang pagabaslan kon maglunsar ang BHB sang taktikal nga opensiba sa ila lugar.

Madalom ang gintuga nga halit sang mahigko nga gera sang pasistang rehimen sa pila ka prenteng gerilya. Nangin pasibo kag nadisorganisa ang masa kag indi makabato sa atubang sang pagpanalakay kag abuso sang kaaway. Bangud ini sa pila ka kahuyangan sang mga komite

sang Partido kag yunit sang hangaway nga madasig magsanto sa estilong dumog sang kaaway kag maghimo sang kinahanglanon nga mga tikang para ipabilin ang hugot nga angtanay kag pagbuligay sa masa.

Pero, sa mas madamo nga prenteng gerilya, maisog nga nanindugan kag nagabato ang masa upod ang ila hangaway. Nag-agum man sila sang halit, padayon sila nga nagabangon kag nagahimakas.

Sa hugot nga pagbulig kag ubay sang Partido kag hangaway, nahimo sang masa nga ipabilin ang paghiliusa kag ululupod nga maghulag kag magbato sang gitgitan. Kon upod ang hangaway, wala sila nahadlok. Nagapanindugan sila para sa ila mga kinamatarung kag ipakig-away ang ila mga kaayuhan. Wala sila sang ginabayaan. Ang kaayuhan sang kada isa ginapakig-away sang tanan. Ang kapintas kag pagpangpresyur ila ginatubang sang kolektibo kag maisog. Manggaran na ang inagihan sang masa sa pagbato, sa atubang man o iban nga matinugahon nga paagi. Ululupod nga ginasupak ang mandu sang kaaway, ginalikawan o ginabalewala. Wala sila naubusan

sang paagi tubtob determinado kag mataas ang diwa nga magbato.

Sige-sige nga ginapabaskog kag ginapalapad ang mga organisasyong masa agud hugpungon ang paghiliusa kag pataason ang ila diwa kag ikasarang nga magbato. Bisan ara sa baryo ang kaaway, matigayon nila nga magpulong kag mag-assemblya nga indi makita o mabatian sang mga pasista. Ang pinakamalig-on nga organisasyon aktibo sa propaganda kag edukasyon. Lubos nila nga ginapakamalaut ang teroristang mga krimen sang AFP kag rehimg Duterte kag ginabuyagyag ang mga pasista nga kabutigan sini.

Sa atubang sang bunal sang kampanyang pagpamigos sang rehimen, wala ginapabay-an nga mabugto ang bugkos nga nagaangut sa masa kag hangaway. Bangud kinahanglanon, madamo nga paagi sa pagpatunda kag pag-angut. Wala untat ang pagbulig sang hangaway sa mga paghimakas antipyudal sang masa. Aktibo man ang hangaway sa pagbato sa armadong gaway sang kaaway. Ginabungkag ang lambat sang mga espiya sang kaaway. Ang ginainitan sang kaaway ginainakop o ginapangitaan sang masilungan. Ang mga pasistang kriminal sa baryo ginasilutan—ginainayp o ginapalukpan sang eksplosibo.

Ginapamatud-an sa bilog nga pungsod nga wala san-o man lubos nga malutos ang determinasyon sang masang pigos nga magbato kag lutuson ang pasista nga pagpang-abuso. Dapat magkuha sang leksyon kag inspirasyon sa maisog nga mga inagihan sa pagbato sang masa, sang hangaway kag Partido kag ang labi nga paglapad kag pagdalom sang rebolusyonaryo nga baseng masa sa kaumhan.

Sa handum nga magpabilin sa poder kag padayunon ang pagkuri-pon kag korapsyon, pat-ud nga indi pag-untatan sang pasista nga rehimg Duterte ang masa kag padayunon ang pagpamigos kag pagpang-antus sa ila. Apang samtang labing nangin mapintas kag brutal si Duterte, labi lamang nangin determinado ang masa kag hangaway nga magbato kag magsulong sa dalan sang inaway banwa. AB

Tuig LI No. 24 | Disyembre 21, 2020

Ang *Ang Bayan* ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles. Nagabaton ang *Ang Bayan* sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

 [instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 cppinformationbureau@gmail.com

Kaundan

Editorial: Lubos nga batuan ang wala-hawid nga pasistang terorismo sa kaumhan	1
Mga protesta sg banwa sa pihak sg lockdown	3
7 aktibista, gindakup sa Adlaw	
sg Tawhanon nga Kinamatarung	4
Mga krimen sg AFP sa Sultan Kudarat	4
Mga protesta sa bilog nga kalibutan	5
Ang babaye sa inaway banwa	6
Nagapanglightot nga mga suldado, gin-ambus	7
Kaso angut sa Antique	7
7, nagasulong	7
Bag-o nga maniobra sg mga Marcos	7
Hustisya para kay Alvin Luque!	7
Paskua sg kakulangan kg gutom	8
Sa malip-ot nga pulong	9
Cuba: Pagpataas sg kapasidad	
sa ikaayong lawas	10

Ang *Ang Bayan* ay ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas

Mga protesta sang banwa sa pihak sang *lockdown*

Ginhingalitan sang rehimen Duterte ang pandemya nga Covid-19 agud tapnaon ang kinamatarung sang pumuluyo nga magpahayag, mag-organisa kag magprotesta. Napunggan sang militarista nga *lockdown* nga brutal ginapatuman sang mga pulis kag suldado ang paglupok sang mga paghulag nga nagaduso sa ayuda, pangabuhian kag kinamatarung. Sa pihak sini, nakalunsar sang pila ka daku kag madamo nga gamay nga aksyong protesta ang mga demokratikong sektor subong nga tuig.

Sa inisyal nga nakalap nga datos sang *Ang Bayan*, may masobra 400 paghulag sa tuig 2020. Dose sini mga mayor nga paghulag sa Metro Manila. Masunod sa pinakamadamo nga naglunsar ang Southern Tagalog kag Cebu. Luwas sa rali, ginhimo man ang mga barikada, protesta pangkultura, bungkalan, piket, karaban kag mga kampuhan.

Mga gamay kag daku nga paghulag

Pinakamadamo ang nagtambong sa paghulag sang Nobyembre 30 sa Adlaw ni Bonifacio. Gintambungan ini sang 5,000 katawo. Panawagan sa paghulag ang pagbasura sang Anti-Terror Law sang rehimen. Pina-kamadamo nga paghulag ang ginlunsar sa bilog nga pungsod batuk sa layi nga ini. Ginkasa batuk diri ang magagmay, gulpehan kag malip-ot nga paghulag sa mga sentrong syudad kag banwa sang Luzon, Visayas kag Mindanao. Kadam-an ginpaskupan sang mga grupong pamatanon.

Luwas diri, may mga paghulag batuk sa liberalisasyon sang importasyon sang bugas, ABS-CBN *shutdown*, *red-tagging*, pagpang-ipit kag pagpamatay, demolisyon kag reklamasyon sang duta. May ara nga mga rali nga nagpanawagan sang proteksyon para sa mga mamumugon sa ikaayong lawas, *mass testing*, gilayon kag bastante nga ayuda, luwas nga pagbalik-eskwela, *academic ease*, pagbalik-byahe kag dugang sweldo, *hazard pay* kag badyet para sa mga serbisyo

sosyal. May mga paghulag para kundenahon ang pagpatay sa mga aktibista pareho kanday Randall Echanis kag Zara Alvarez kag pagpang-ipit sa iloy nga si Reina Nasino kag iya lapsag nga si River.

Sa una nga bahin sang *lockdown*, nalikawan sang mga organisasyon ang mga restriksyon kag ginpamunuan ang protesta halin sa mga balay kag komunidad. Ginpaskupan ini sang 10-20 magkasilingan. Ginhimo nila ang mga *noise barrage* kag dululungan nga pagpanawagan sa ila mga *social media account*.

Kadungan sini ang mga protesta kag rali nga *online* o sa internet. Mayor diri ang pagdumdom sa Pangkalibutanon nga Adlaw sang Pagtrabaho kon sa diin nagkita-kita online ang mga partisipante agud magpamati sa mga diskurso kag panawagan. Gindunganan ini sang isa ka madasigan nga piket sa sulod sang University of the Philippines (UP) sa Diliman, Quezon City.

Protesta sa karsada

Una nga naglupok ang protesta sa karsada sa Barangay Bagong Pagasa sa Quezon City nga gintulod sang kawad-on sang ayuda sa imol sa syudad sang Abril 1. Madasig kag mapintas ini nga gintapna sang mga pulis.

Liwat nga naduso nga magprotesta sa karsada ang mga aktibista sang iratsada sang rehimen ang Anti-Terror Law sa Kongreso. Madasigan nga nagtipon sa UP-Diliman sang Hunyo 4 ang masobra 1,000 katawo agud kundenahon ang pagratsada sa layi. Liwat sila nga nagtipon diri sang Hunyo 12. Sa masunod nga mga bulan, nangin sentro ang unibersidad kag upisina sang Commission on Human Rights sa sulod sang kampus sa pila ka mayor nga paghulag, lakip ang protesta sa SONA. Ginpatuman sa mga protesta ang *social distancing* kag pagsuksok sang *face mask*.

Pinakadamo nga paghulag ang sektor sang transportasyon. Masobra 10 ka beses nga nagpiket ang mga drayber kag opereytor sang dyip agud iduso ang pagbalik-byahe.

Nag-entra ang mga progresibong indibidwal kag organisasyon sa masobra lima ka beses nga pagtililipon sang mga mamumugon sang ABS-CBN sa pwertahan sang istasyon sa Quezon City.

Una liwat nga nagtipon sa Mendiola sa Manila ang mga grupong LGBT sang Hunyo 26. Masunod nga protesta diri ang martsa sang imol, adlaw sang pagbato sang mga mangunguma kag pangkalibutanon nga adlaw sang tawhanon nga kinamatarung.

Tanan nga mayor nga mga paghulag may kadungan nga mga protesta sa mga syudad sang Baguio, Cebu, Bacolod, Iloilo, Roxas, Davao kag iban pa. Gintambungan ang mga ini sang ginatantya nga 150-300 raliyista.

Sa kabilugan, masobra 300 aktibista kag mga boluntir ang gin-aresto kag temporaryo nga ginditener samtang pakadto o ara sa rali dulot kuno sang mga paglapas sa mga pagsulundan sa *lockdown*.

7 aktibista, gin-aresto sa Adlaw sang Tawhanon nga Kinamatarung

Iligal nga gin-aresto sang mga elemento sang Philippine National Police (PNP)-Criminal Investigation and Detection Group ang pito ka aktibista sang Disyembre 10, Internasyunal nga Adlaw sang Tawhanon nga Kinamatarung, sa mga separadong lugar sa Metro Manila.

Ginhalughog kag gintamnan sang pusil kag eksplosibo ang gin-estaran nga mga balay nanday Lady Ann Salem, editor sang Manila Today, kag mga organisador sang mamumugon nga sanday Dennise Velasco, Rodrigo Esparago, Romina Astudillo, Mark Ryan Cruz, Joel Demate kag Jaymie Gregorio Jr. Gin-aresto kag ginpasakaan sila sang himu-himo nga kaso base sa gintanom nga mga ebidensya. Tanan nga mga *search warrant* ginpirmahan ni Judge Cecilyn Burgos-Villavert sang Quezon City Regional Trial Court. Kahimbon ni PNP Chief Gen. Debold Sinas ang amo nga huwes sa mada-mo nga kaso sang pag-aresto sa Negros kag National Capital Region. Ginbansagan nga “pabrikang sang mandamyento” ang iya upisina kag

ginapaimbestigahan na sa Kongreso.

Malapad ang pagkunderan sa rehimen sa atake sa mga hilway nga pagpahayag kag pag-union. Ang Manila Today kabahin sa gin-*red-tag* sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict sa nagligad nga pagpamati sa Senado bangud sa pagpublisar sini sang mga artikulo nga kritikal sa rehimen. Ang mga unionista naman gindakup bangud aktibo sa pagbato sa kontraktwalisasyon sa mga daku nga kumpanya pareho sang PLDT, Jollibee, Regent, Super 8, Pepsi kag iban pa.

Gin-*red-tag* nga duktora sa Negros, ginpatay

Isa ka duktor nga ginpasibang-

dan nga myembro sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) ang ginluthang sang *death squad* sang rehimen sang Disyembre 15 sa Guihulngan City, Negros Oriental. Napatay sa pagpangluthang si Dr. Mary Rose Sancelan, pinuno sang lokal nga *task force* batuk sa Covid-19 kag isahanon nga duktor sa upisina sa ikaayong lawas sang syudad. Ginpatay man ang iya bana nga si Edwin, nga upod niya sadto pauli sa ila balay.

Antes patyon si Sancelan, paliwat-liwat siya nga gin-*red-tag* sang Kagubak, isa ka antikomunista nga grupo paramilitar nga ginapadala-gan sang pulis kag militar sa Negros. Ginhingalanan siya bilang si JB Regalado, tagapamababa sang BHB-Central Negros, sang 2018. Sang 2019, nagpahayag na sang kabalaka si Sancelan para sa iya kabuhi pero ginpili niya nga magpabilin sa syudad para mag-alagad sa pumuluyo. AB

Mga krimen sang AFP sa Sultan Kudarat kag Western Samar

WALA UNTAT ANG mga krimen kag paglapas sang Task Force Central (TFC) sang militar sa pumuluyo sa Sultan Kudarat. Sang Septyembre 10, naglab-ot sa 15 pamilya sa Sityo Tupi Bato, Midtungok, Sen. Ninoy Aquino ang nadulaan sang puluy-an pagkatapos sunugon sang 37th IB ang ila mga balay kag produkto sa uma.

Sa report sang BHB sa rehiyon, nagalab-ot sa 2,800 nga Dulangan Manobo, Tiduray, Moro kag setler ang nangin biktima sang pagpang-ipit kag pagpamatay sang militar halin Enero tubtob Nobyembre subong nga tuig.

Lakip sa mga krimen sang TFC ang pagpatay kay Milboy Dakula, 17, kag Dinoy Limboy, 23, sang Septyembre 4 sa Barangay Santa Clara, Kalamansig. Sadtong Septyembre 5 man sa pareho nga barangay, gingapos kag ginbitay sa puno sang kahoy ang may sakit sa pamensaron nga si Cris Macargas, 40 anyos. Sang Oktubre 22, ginransak, ginkawatan kag ginsunog sang mga suldado ang isa ka balay sa Sityo Ebe, Barangay Lagubang, Sen. Ninoy Aquino.

Napaidalom ang TFC sa Western Mindanao Command kag ginabug-os sang 37th IB, 7th IB, 6th IB kag PNP Special Action Force.

Western Samar. Pinakaulihi nga biktima sang pagpatay sang 46th IB si Joey Ocasla, 38, residente sang Barangay Sinalangtan, Calbiga. Ginluthang siya sa iya balay sang Oktubre 23, alas-3 sang kaagahon pagkatapos buksan ang mga suldado nga nagapangita sa iya asawa nga barangay kapitan. Ginpatay man sang Septyembre si Juanita Pacayra, kapitan sang Barangay Antol.

Biktima man sang 46th IB si Teddy Solayao, residente sang Barangay Magdawat, nga ginpatay sa iya ulumhan sang Agosto.

Terorismo sang estado, tapuson!

Tatlo ka libo nga pumuluyo ang nagmartsa padulong sa Mendiola, Manila agud dumdumon ang Pangkalibutanon nga Adlaw sang Tawhanon nga Kinamatarung sand Disyembre 10. Panawagan sang mga organisasyon sa pagpamuno sang Karapatan kag Bayan nga **paslawon ang terorismo sang estado.**

Insister nila ang pagtapos sa mga atake sa mga progresibo kag aktibista kag ang makamalatay nga *red-tagging* sang estado. Kadungnan sini, nagpasaka sang 6 kaso nga pagpang-abuso sang awtoridad sa Ombudsman ang apat ka organisasyon kag duha ka mamalidha para patalsikon sa pwesto ang tatlo ka upisyal sang NTF-ELCAC nga aktibo sa *red-tagging* sang mga aktibista.

Ginbun-ag sang pandemya ang protesta sang minilyon nga pumuluyo

Wala sang tupong ang pagbagsak sang pangkalibutanon nga ekonomya kag krisis sa ikaayong lawas ang nagkorte sa tuig 2020. Minilyon ang nagbalatian kag napatay, kag mas madamo pa ang nadulaan sang trabaho kag kita. Labing naglala ang kaimulon kag gutom sa madamo nga bahin sang kalibutan. Sa baylo nga ayuda kag suporta, kag pagpabaskog sa sistema sang ikaayong lawas, mas masami nga pagpang-ipit kag pasismo ang sabat sang madamo nga mga guberno sa reklamo sang tagsa-tagsa nila ka pumuluyo. Ang mga kundisyon nga ini, nga nagsampaw sa daan na nga malala nga krisis sa sistemang kapitalista, ang matambok nga duta kon sa diin nagtuhaw kag naglapnag ang mga protesta nga ginpasakupan sang pinakamadamo nga pumuluyo sa nagtaliwan nga lima ka dekada.

Isa diri ang protesta sang 250 milyon nga mangunguma kag mamumugon sa India batuk sa neoliberal nga mga polisiya sa agrikultura sang pasista kag maki-imperyalista nga rehimeng Modi. Minilyon ang nagmartsa pakadto sa pungsodnon nga kapital kag sa nagkalainlain nga bahin sang pungsod, lampas sa linibo nga mga balabag kag pulis, para pwersahon ang estado nga atrason ang anti-pumuluyo nga hagna kag hatagan sila sang subsidyo. Nag-agum sang malapad nga suporta ang kahublagaan halin sa mga nahanunga nga pwersa, midya kag iban pa nga institusyon. Ang India sa subong ang ikaduha sa may pinakamadamo nga pumuluyo nga nalatnan sang Covid-19.

Sa US, nagkorte ang makagagahum nga hublag Black Lives Matter sa tunga sang pinakamalala nga krisis sa ikaayong lawas sang pungsod. Naglupok ang malapad nga mga protesta sang Mayo, naglapnag kag ginatantya naglab-ot sa putukputukan sang Hunyo kon sa diin masobra 26 milyon ang naghambal nga nagpasakup sila sa mga paghulag sa nagkalainlain nga bahin sang pungsod. Sang Oktubre, masobra na 7,000 paghulag ang ginlunsar sang kahublagaan

nga ini. Mas nagbaskog ini dulot sang masingki nga diskuntento sang pumuluyo batuk sa palpak nga sabat ni Donald Trump sa pandemya, kag iya mga pasista kag rasista nga ti-kang. Nangin mabaskog nga tingog sang kahublagaan nga manawagan para indi iboto si Trump sa eleksyon sang Nobyembre. Ang US ang may pinakamadamo nga nalatnan kag napatay sang Covid-19.

Sa Indonesia, ginatos ka libo nga mamumugon ang naglunsar sang 3-adlaw nga pungsodnon nga welga sa 60 lokasyon batuk sa hagna nga magakuha sa mga benepisyo sang mga mamumugon kag magahatag-dalan sa kontraktwalisasyon sa pagtrabaho.

Sa Thailand kag Hongkong, ginatos ka libo man ang nagprotesta batuk sa sistema pangpulitika kag mapiguson nga mga polisiya sang tagsa-tagsa nila ka pungsod. Naglab-ot sa 100,000 katawo ang nagtambong sa putukputukan sang mga protesta nga nagpanawagan para kuhaon

ang absoluto nga gahum sang monarkiya sa Thailand. Sa Hongkong, sige-sige ang mga protesta batuk sa layi sa ekstradisyon nga ginaduso sang China. Ginpangunahan kag ginpasakupan sang pamatan-on ang duha ka kahublagaan.

Sa Israel kag Lebanon, pila ka pulo ka libo ang nagrali batuk sa palyado nga sabat sang ila mga guberno sa pandemya, pagbagsak sang ekonomya dulot sang mga lockdown kag korapsyon sang ila mga mataas nga upisyal. Dugang nga ayuda ang panawagan sa mga daku nga protesta sa Spain kag Turkey. Sa France, UK kag Belgium, kon sa diin pinakagrabe ang una nga serye sang mga impeksyon, sige-sige ang protesta sang mga mamumugon sa ikaayong lawas para sa bastante nga sweldo kag proteksyon.

Sining Disyembre, 50,000 ang nagtililipon sa France batuk sa brutalidad sang pulis kag rasismo. Sa Nigeria, madinalag-on ang pamatan-on sa panawagan nga bungka-gon ang SARS (kapares sa yunit sang SWAT sa Pilipinas) nga notoryus sa brutal nga mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung.

Serye sang mga paghulag halin pa sang Marso ang ginhimo sang mga imol sa Brazil, Mexico, Colombia, Guatemala kag Chile para sa ayuda, badyet para sa mga serbisyo sosyal kag dugang nga suporta sa mga mamumugon sa ikaayong lawas. Pinakadaku diri ang sa Chile kon sa diin naglab-ot sa 120,000 raliyista ang nagmartsa para sa kinamatarung sang kababainhan kag pagkunderar sa pagtimbuok sang presyo sang pagkaon kag tubig. Sa Colombia, pungsodnon nga welga ang sabat sang mga mamumugon batuk sa mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa tunga sang pagtaas sang numero sang mga nalatnan sang bayrus sa pungsod. **AB**

Ang babaye sa inaway banwa

Madamo nga pamatan-on nga kababainhan ang wala ginabatyag ang mga sakripisyo kag hangkat bilang katapo sang Bagong Hukbong Bayan (BHB). Lubos kalig-on nila nga ginapatuman ang ila mga katungdanan, bilang pareho nga mga katuwang sang kalalakihan nga hangaway. Lakip sa ila sanday Paolin, Mimi kag Jellyn, mga pamatan-on nga kababainhan nga naghaling sa nagkalainlain nga saray sang katilingban, nga nakakita sang pagbaton kag pagkapareho sa sulod sang hangaway sang banwa.

Ka Paolin, rebolusyonaryo nga iloy

Myembro sang komite sa propaganda kag edukasyon sang isa ka prubinsya si Ka Paolin. Nagaserbi siya nga manunudlo sang mga kaupod nga indi makahibalo magbasa kag magsulat. Nagatudlo siya sang mga kultural nga palagwaon, mga kursong masa, kag kurso sang Partido.

Pareho nga nagapamuno nga kadre sang Partido kag BHB ang iya nga mga ginikanan. Nagdesisyon siya nga sundon ang ila nga mga agi sa hangaway sang banwa sang mag-18 anyos na siya. Diri niya nakilala ang iya nga nangin bana.

Temporaryo siya nga nag-leave para sa luwas nga pagbun-ag sa kainitan sang layi militar sa Mindanao. Grabe ang nangin stress niya, bangud nahibal-an niya nga indi pagtahuron sang mga suldado ang iya mga kinamatarung bisan siya bag-o nga iloy. Tatlo ka bulan pa lang ang iya nga anak sang ibilin niya ini sa ginasaligan nga paryente.

Daku nga sakripisyo kay Ka Paolin ang pagbilin sa anak. Solo nga mga laragway sang iya nga anak ang balon niya sa iya nga pagbalik sa yunit. Ginsug-alaw siya sang hugot nga hakos sang iya nga iloy. “Subong nahibal-an mo na kon ngaa ginbilin ko ikaw sa Lola,” lahog sang iya nga iloy samtang nagaluha.

Ka Mimi, mala-mamumugon

Medik sang isa ka platon si Ka Mimi. Katungdanan niya nga siguruhon ang ikaayong lawas sang mga kaupod kag katinluan sang kampo. Subong nga may pandemya, aktibo siya sa mga ginalunsar nga *medical mission* sa sakop nila nga komunidad kag kampanyang edukasyon bahin

sa Covid-19. Bilang hangaway, ginakalipay niya ang pagsalig sa iya sang mga residente sang mga baryo nga ila ginaserbisuhan.

Halin sa isa ka syudad si Ka Mimi. Sa edad nga 18, nagsulod siya bilang mamumugon nga kontraktwal sa mga pabrika sang *palm oil*. Isa sa mga ini, ginswelduhan lang siya sang ₱180 para sa 12 oras nga pagtrabaho. Mas manubo ini sang ₱100 kumparar sa sweldo sang kalalakihan. Pareho sa iban, ginadumilian siya nga magpungko sa sulod sang pabrika kag may ara lang siya nga 30-minuto nga pahuway kag limitado nga paggamit sa banyo. Wala siya sang nabaton nga benepisyo sa ikaayong lawas.

Bangud barato ang sweldo sa kumpanya nga ginasadlan, natulod siya nga magsulod sa mga anti-sosyal nga aktibidad para buhion ang iya nga anak. Malala, ginpintasan siya sang iya nga bana nga kis-a nagkuryente sa iya.

Una nga nakilala ni Mimi ang mga kaupod sang magpauli siya sa prubinsya. Diri niya nasugilanon ang mga kaupod. Nagtambong siya sa mga pagtuon nga ginalunsar sa sulod sang kampo kag nagpabilin sang isa ka semana tubtob nga nakadesisyon nga magpultaym.

Ka Jellyn, Lumad

Upisyal sa suplay sa kumpanya kag instruktur pangpulitika sa platon si Ka Jellyn, isa ka Manobo. Wala siya namag-o sa kabuhi-hangaway bangud hanas siya sa hilikuton sa kabukiran. Bata pa lang, nagabulig na siya sa iya nga mga ginikanan sa trabaho sa balay kag sa pagkali

sang kamote sa uma.

Nag-entra siya sa BHB sang Nobyembre 2014, sa edad nga 18. Sang 2018, nakaupod siya sa paglunsar sang ambus sa isa ka yunit sang 66th IB kon sa diin 17 suldado ang napatay. Isa man ka kaupod ang napatay sa amo nga engkwentro. Apang wala nahadlok si Ka Jellyn, sa baylo, labi pa nga naglig-on ang iya nga rebolusyonaryong diwa. Muklat siya nga kabahin ini sang pagpakig-away, kon sa diin pirmo nga kabuhi-kag-kamatayon ang sitwasyon. Pero, tubtob mahimo, nahibal-an niya nga kinahanglan pirmo nga maghalong kag magsunod sa mga regulasyon para mapalaba pa ang pagserbi sa rebolusyon.

Pareho kanday Ka Paolin kag Ka Mimi, labi nga nagalig-on ang komitment ni Ka Jellyn sa rebolusyon sa tagsa ka upod niya ang masa kag nabatyagan niya nga lubos ang pagsalig nila sa iya. Daku ang pagkabalaka sa ila sang masa, labina sang pareho nga kababainhan, kag masami sila nga ginapamangkot kon mabudlay bala, kon wala sila mahadlok, kon paano mangin babae sa sulod sang hangaway sang banwa. Nahibal-an nila nga ang mangin hangaway, amat-amat nila nga ginabanggi kag ginasiway ang manubo nga panan-awan sa ila nga mga babaye. Ginpamatud-an nila nga may ikasarang sila sa tanan nga patag sang hilikuton, bisan sa hilikuton militar.

AB

Nagapanglihot nga mga suldado, gin-ambus

GIN-AMBUS SANG BAGONG Hukbong Bayan (BHB)-Camarines Norte ang nagoperasyon nga mga suldado halin sa 902nd Brigade sang Disyembre 12 sa Sityo Manlapat, Baay, Labo, Camarines Norte. Ginlabugay nila ang lugar bisan bag-o gid lang matapos ang bagyo. Naagaw sa ambus ang duha ka 9mm kalibreng pistola nga Gloc kag walo ka bakpak. Duha ka suldado ang napilasan.

Surigao del Sur. Ginpalukpan sang BHB ang kampo sang CAFGU sa Km. 8, Barangay Puyat, Carmen sang Disyembre 4. Pwersahan nga ginapasurender sang mga suldado ang mga residente kag ginarekrut bilang CAFGU ang kalalakihan. Isa ka elemento ang napatay.

Samar. Gin-ambus sang BHB ang salakyan nga pangpatrulya sang pulis sa Barangay Logero, Marabut, Western Samar sang Disyembre 10. Napatay si P/Capt. Earl Hembro. Sang Oktubre, tatlo ka suldado ang napatay kag isa ang napilasan sa lima ka operasyong haras sang BHB sa Samar. Gintarget sang mga opensiba ang 19th IB kag 43rd IB nga nagapangtublag sa mga barangay sa norte kag nakatundan nga bahin sang isla. Ginlunsar ang mga pag-atake halin Oktubre 13-24 sa mga banwa sang Pambujan kag Silvino Lobos sa Northern Samar, kag sa Matuginao, Samar. Nakaengkwentro man sang mga kaupod ang 19th IB sang Oktubre 28 sa Barangay Nagpapacao, Matuginao nga resulta sa duha ka suldado nga pilason.

Capiz. Duha ka suldado sang 12th IB ang napilasan pagkatapos sila nga palukpan sang BHB sa Sityo Buga, Barangay Siya, Tapaz sang ikatlo nga semana sang Nobyembre. Ginareklamo sang mga residente sang Tapaz ang pag-okupar sang 12th IB sa ila mga barangay nga nagresulta sa pag-hamlet, pilit nga pagpasurender, pagpamahug, kag pagpangpresyur sa mga upisyal sang barangay nga ideklarar nga persona non grata ang Partido kag BHB.

Iloilo. Isa ka paramilitar ang napatay sa magkasunod nga operasyong haras sang BHB-Iloilo sa kampo sang CAFGU sa Barangay Pudpud, Miag-ao sang Nobyembre 3 kag 4.

Pulis kag militar, ginmanduan atubangon ang kaso bahin sa "Antique 7 massacre"

GINMANDUAN SANG OMBUDSMAN sining Disyembre 17 ang tatlo ka upisyal sang pulis sang Antique kag isa ka upisyal sang 301st Brigade nga atubangon ang mga kaso nga kriminal kag administratibo nga ginapasaka batuk sa ila sang mga pamilya sang pito nga istap sang National Democratic Front of the Philippines-Panay. Ginpangunahan sang nasambit nga mga pulis kag suldado ang pagmasaker sa pito ka istap nga ginatawag Antique 7 sang tungang gab-i sang Agosto 15, 2018 sa Barangay Atabay, San Jose, Antique.

Ginbase ang reklamo nga ini sa awtopsiya sang Commission on Human Rights Forensic Center. Ang "Antique 7" amo sanday Felix Salditos, Peter Mecenas, Jayson Talibo, Liezel Bandiola, Jason Sanchez, Eldie Labinghisa kag Karen Ceralvo.

Bag-o nga mga maniobra sang mga Marcos

WALA UNTAT ANG mga maniobra sang mga Marcos para makabalik sa Malacañang. Pinakaulihi sini ang pagpasaka sang reklamo nga *impeachment* batuk kay Supreme Court Associate Justice Marvic Leonen sang Disyembre 7. Ginbase ang reklamo sa indi kuno pagsumiter ni Leonen sang iya *statement of assets, liabilities and net worth*.

Ikaduha na ini sa mga kaso nga may katuyuan nga sipaon si Leonen agud hatagan-dalan ang pagpabor sa protesta nga elektoral ni Ferdinand Marcos, Jr. batuk kay Vice Pres. Leni Robredo. Antes sini, ginbasura sang korte ang petisyon nga *quo warranto* ni Solicitor General Jose Calida batuk sa iya.

Hustisya para kay Ka Alvin Luque!

HUSTISYA ANG PANAWA-gan sang Partido Komunista sang Pilipinas sa pagpatay sang mga berdugo sang 4th ID kay Alvin Luque (Ka Joaquin Jacinto) kag sang upod niya nga sibilyan sang tungang gab-i sang Disyembre 10 sa Barangay San Agustin Sur, Tandag City, Surigao del Sur. Si Ka Joaquin anay tagapamaba sang National Democratic Front (NDF)-Mindanao. Baliskad sa pahayag sang militar, imposible nga makabato siya bangud paralisado kag nagapaayo sang matabo ang krimen.

Si Ka Joaquin naghalin sa Davao City. Nangin tsirman siya sang konseho sa Ateneo de Davao University sang siya estudyante pa. Halin dekada 1990 tubtob dekada 2000, nangin bantog siya nga lider sang Bayan-Southern Mindanao. May panahon nga nagdalagan siya sa pagka-konsehal sang Davao City. Nag-umpisa siya nga gin-itan sang mga reaksyunaryo sang pangunahan niya ang mga demonstrasyong masa batuk sa rehimeng Arroyo. Paliwat-liwat siya nga gin-red-tag, ginpresyur kag ginpasakaan sang himu-himo nga kaso kriminal. Nagsaylo siya sa Cagayan de Oro City, pero padayon gihapon siya nga ginatublag sang mga pasista. Agud palagyuhan ang pulitikal nga pagpang-ipit, nagpaamulya siya sa isa ka sonang gerilya sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sang 2007 tubtob nagdesisyon magpultaym sa hangaway.

Sang 2009, gindeploy siya para magtuwang kay Ka Oris agud pabaskugon ang NDF-Mindanao. AB

Paskua sang kakulangan kag gutom

Isa sa mga labing ginahulat nga okasyon sang ordinaryo nga mga Pilipino kada tuig ang Paskua. Pinakatampok nga bahin sini ang *noche buena*, kon sa diin nagatitlipon ang mga katapu sang pamilya para magsalo sa masami espesyal nga handa nga pagkaon kag magselebrar. Pero subong nga panahon sang pandemya, madamo nga pamilya ang nagareklamo nga indi na mapadayon ang tradisyon nga ini dulot sang krisis nga masobra siyam ka bulan na nga nagapanghalit sa pungsod. Kadam-an sa ila nadulaan sang trabaho kag kita dulot sang *lockdown*.

Lakip sa ila ang drayber sang dyip nga si Gerald. “Subong nga Paskua, indi ko pa mahibal-an kon ano ang plano ko bangud pigado, kag bangud indi man ako makabyahe,” siling niya. Lain ini sa nagtaliwan nga mga tuig kon sa diin nakapalano sila sang mahanda antes pa mag-abot ang Paskua.

Nag-umpisa nga nag-us-os ang pangabuhian sang iya pamilya sang gindumilian ang pagbyahe sang mga dyip nga nagapasada sa ngalan sang *lockdown*. Lakip siya sa 200,000 drayber nga indi gihapon makabyahe tubtob subong.

“Kon sadto manami ang ginakapon namon pareho sang manok kag baboy, subong nga nagkapandemya tuman kabudlay gid. May mga panahon nga nagasalig lang kami sa ayuda. Kis-a, paliwat-liwat na lang ang sud-an: mga delata, *noodles* kag isda,” hambal niya. Pareho nila, duha sa kada lima nga pinakaimol nga pamilya nga Pilipino ang nakaagi sang gutom subong nga pandemya, sam-

tang isa kada lima ang nakaagi nga indi makakaon sa bilog nga adlaw.

Napilitan man siya nga pauntaton sa pagtuon ang bugtong niya nga anak, baliskad sa kagustuhan sang bata. Suno sa isa ka pagtuon nga ginhimo sang World Bank kag National Economic and Development Authority sang Agosto, 20% lang sa nagatuon antes ang pandemya ang nakapadayon sa ila pagtuon. Ang 80% sang mga ginikanan nagsiling nga pabalikon nila sa pagtuon ang ila mga anak kon magbukas liwat ang mga eskwelahan.

Reklamo man sang manugtaho nga si Win-win nga maluwas sa pigado, indi matipon ang iya pamilya dulot sang restriksyon sa pagkwarrantina. “Daw mas masubo ang Paskua namon subong bangud indi kumpleto,” siling niya. Kumparar sa una, indi na makaupod sang lima niya nga anak sa pagsug-alaw sang Paskua ang ila mga lolo, lola, pakaisa, mga tiya kag tiyo. Pareho kay Gerald, pangunahon nga nagasalig ang iya pamilya sa ayuda nga pagkaon sa panahon sang *lockdown*.

Lakip si Gerald kag Win-win sa 40% sang mga mamumugon nga nagreport sang pagbagsak sang kita bangud sa pandemya. Ginatawag sila nga “bag-o nga imol” sang World Bank, isa ka katagorya nga nagatumod sa isa ka seksyon

sang katilingban nga nadulaan sang kita o trabaho bangud sa pandemya.

Pigado man ang mga gamay nga negosyante sa impormal nga sektor. Isa diri si Tam, nga nagpangayo sang adbays sa iya mga abyan kon paano paigu-iguon ang P1,000 badyet para sa Paskua. “Amo lang ang badyet bangud ang iban pangbakal sang bugas,” siling niya. Adbays sa iya sang kadam-an: Magbakal sang manok bangud ini ang pinakabarato sa tanan nga karne subong nga bulan. Kumparar sa karneng baboy nga P320 ang kilo, ara sa P210 lang ang isa ka kilo sang manok. Sang nagligad nga bulan, narehistro sa 3.3% ang tantos sang implasyon, kon sa diin pinakamadasig nga nag-saka ang presyo sang pagkaon.

Indi tanan may pangbakal sang mahanda. “Maayo ka pa, may preparasyon, kami magatulog na lang,” sabat kay Tam sang abyan niya nga si Lani. Halin nga nag-igo ang pandemya, padamo nga padamo ang numero nga wala sang makaon kag nagasalig lang sa buhat sa kaluoy sang simbahan kag mga pribado nga institusyon. Sa report nga nauna na nga nasambit, ara sa 54% sang mga pamilya nga imol ang nagahambal nga indi nila masarangan nga magbakal bisan pinakabasehan nga kinahanglanon pareho sang pagkaon.

Patimaan sini ang sige-sige nga pagdaku sang ginahatagan sang pagkaon sang mga organisasyon sang buhat sa kaluoy kag simbahan. Isa diri ang ginapadalagan nga soup kitchen sang Society of Divine Word nga nagapakaon sang masobra 1,000 katawo, lima ka adlaw sa isa ka semana, halin sa 250 lang sang Abril. “Madamo sa ila ang wala sang mga puluy-an,” suno sa isa ka pari nga nagapadalagan sang soup kitchen. “Pero nagadamo nga nagadamo man ang nadulaan sang trabaho nga nagapalapit sa amon bangud sa desperasyon.” AB

1 SA KADA 4

ka tawo sa bilog nga kalibutan ang **posible indi mabakunahan batuk sa Covid-19 tubtob 2022.**

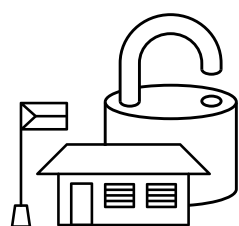
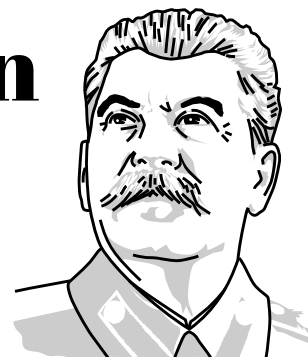
Ginkuhaan: Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health

Joseph Stalin

(Disyembre 21, 1878-Marso 1, 1953)

Marxista-Leninistang nga sampaton nga nagpamuno sa **Communist Party of the Soviet Union (CPSU)** sang **1924-1953**.

Siya ang nagbulos kay V.I. Lenin sa pagpamuno sa una nga pagbaktas sang sangkatawhan sa dalan sang sosyalismo.

1,114

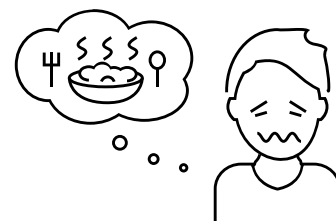
lang sa **61,000 eskwelahan**

ang **plano nga buksan** para sa atubangay nga klase sa **Enero**.

2.4

milyo nga bata

ang ginagutom sa **UK**, ika-5 nga **pinakamanggaranon nga pungsod sa kalibutan**.

(Sa una nga kahigayunan, magasulod ang UNICEF sa UK agud magpakaon sa gutom nga mga bata.)

50%

sang mga pamilya nga nagasalig sa **remitans**

nakabaton sang **mas gamay subong nga tuig**. **11%** sa ila ang **wala sang anuman nga nabaton**.

Ginkuhaan: World Bank/NEDA, Agosto 2020

7.3

MILYON

ka mamumugon nga Pilipino ang tantya nga **madulaan sang trabaho**

bangud sa epekto sang **digitalization** kag **Covid-19**

Ginkuhaan: International Labor Organization, 2020

Ang **digitalization** nagatumod sa pag-**automate** (paggamit sang kompyuter o robot) sa paghimo sang trabaho pareho sang pagkwenta, **customer service** kag iban pa.

\$7.2 TRILYON

kabilugan nga balor sang Google, Facebook, Amazon, Apple, Microsoft.

Nagdaku ini sang **46%** subong nga 2020 samtang nagalalaang kaimulon kag kagulutmon sa bilog nga kalibutan.

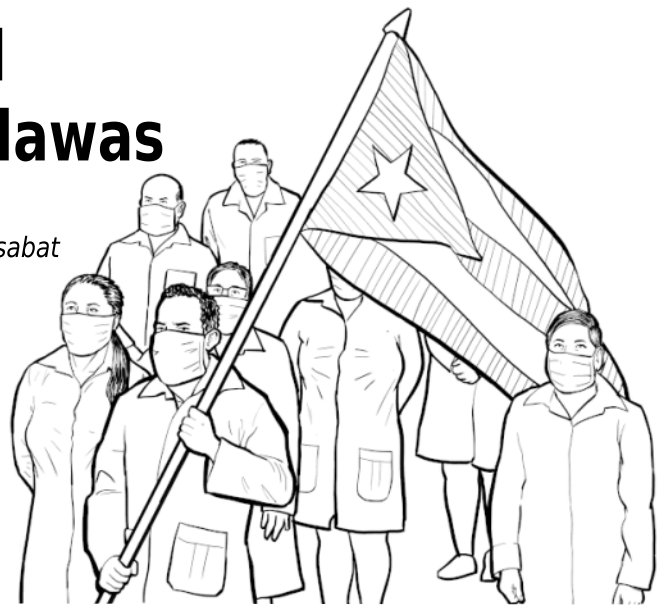
Mga mamumugon nga mapahalín sa pinakadaku nga **airline**

Lufthansa Air (Germany)	29,000
United Air (US)	36,000
America Air (US)	25,000
Air Canada	20,000
British Air	12,000
Air France-KLM (France)	12,500

Pagpataas sang kapasidad sang sistema sa ikaayong lawas

Ikaduha sa duha-ka-artikulo nga serye angut sa pinasahi nga sabat sang estado kag pumuluyo sang Cuba sa pandemya nga Covid-19.

Isa sa mga leksyon nga nakuha sang Cuba sa pagtapna sang pandemya nga Covid-19 ang kakinahanglanon nga pataason ang ikasarang sang sistema sang ikaayong lawas para sal-on ang mga pasyente nga ara sa seryuso kag kritikal nga kahimtangan. Ginatawag ini nga *intensive care*, isa ka espesyalisado nga katungdanan kon sa diin nakasandig ang kabuhi sang mga pasyente sa istrikto nga mga proseso nga medikal kag pagtatap.

Sa tunga sang pandemya, gin-pabaskog sang Cuba ang mga *intensive care unit* (ICU) sa nagkalainlain nga ospital kag pasilidad. Ginpaarangkada sini ang pagpauswag sang bag-o nga mga teknolohiya sa medisina kag paghanas sang mga personel. Ginhatagan-importansya ang papel sang mga nars, nga ginakilala bilang desaysibo sa pag-ayo sang mga pasyente. Sandig sa plano sang estado, ginpatuman ang pagpadamo sang kama sa mga ICU kag pagkumpleto sa mga serbisyo sini halin 2021 tubtob 2026.

Naghanda ang Cuba sa pinakamalain kag pinakamabudlay nga senaryo sang una nga nag-igo ang pandemya. Suno sa isa ka artikulo sang Granma, upisyal nga pahayagan sang Partido Komunista sang Cuba, ginsunod sang mga duktor sang Cuba ang ginplastar nga mga protokol nga nakabase sa inagihan sang kalibutan, samtang sige-sige nga ginpauswag ang mga ini halin sa mga leksyon sang kaugalingon nga praktika. Gindapat nila sa partikular nga kinaiya sang ila nga katilingban kag sistema sang ikaayong lawas, amo man sa indibidwal nga mga sakit ang ila nga sabat sa kada kaso sang nagabalatian. Ang gintipon nga inagihan nga ini ang naghatag sa ila sang kalig-on kag kumpyansa sa pagpatuman sang mga protokol kag pag-eksperimento sa paggamit sang mga bulong.

Wala san-o man nakalampuwas sa ikasarang sang sistema sang

ikaayong lawas sang Cuba ang pandemya, kag bisan kis-a wala napuno ang mga ospital sini. Nalikawan sang Cuba ang pagbalatian sang mga mamumugon sa ikaayong lawas sa mga ginatawag “red zone” o mga lugar kon sa diin mas mataas sa 10% ang tantos sang impeksyon. Wala sang bisan isa ka duktor o nars ang napatay bangud sa bayrus. Ini bangud istrikto nga ginapatuman ang mga tikang sa *biosecurity* kag hugot nga ginasunod ang mga protokol. Nangibabaw sa kubay sang mga *frontliner* ang diwa sang pagbinuligay kag pagatipan sa kada isa sa pagsiguro sang katinluan, bastante nga kagamitan kag distribusyon sang pagkaon.

Sa kainitan sang pandemya, pinakamataas na ang anom ka pasyente nga napatay sa bayrus sa isa ka adlaw. Umpisa Mayo, paisa-isa na lang ang indi masalbar sang mga duktor. Wala sang napatay bisan isa ka bata, tin-edyer o nagabusong. Nangin posible ini bangud sa lubospagsalig sa pagsunod sang pumuluyo nga Cubano sa mga polisiya sang ila nga estado. Tanan nga protokol nakasulat. Direkta kag klaro ang mga polisiya. Nagtungod ang midya sang yabing papel sa maabtik nga pagpalapnag sang husto nga importasyon.

Ang ini nga inagihan pinasahi sa Cuba, kon sa diin mataas ang pangpulpitika nga desisyon sang estado para pangibabawan ang isa ka pangkalibutanon nga krisis sa ikaayong lawas. Kabahin sang ila nga paghug-

pong ang maabtik nga sabat sang mga syentista kag industriya sa *biotechnology* sa pagtuon kag pagpanalawsaw sang mga pamaagi para pangibabawan ang pandemya. Isa sa gilayon nila nga gin-asikaso ang pagpauswag sang kaugalingon nga bakuna. Sa subong, duha na ang lebel sang *clinical testing*: ang Soberana 01 kag Soberana 02.

Aktibo ang Cuba sa pagpadala sang duktor kag iban nga mamumugon sa ikaayong lawas sa nagkalainlain nga bahin sang kalibutan. Ginakabig sang estado kag pumuluyo sang Cuba ang medikal nga pagbulig bilang kabahin sang ila nga internasyunalista nga katungdanan. Ara sa 53 brigada sang mga propesyunal nga napasulod sa Henry Reeve Medical Contingent ang nakalapta sa 39 ka pungsod, dugang sa mga Cubanano nga mamumugon sa ikaayong lawas nga daan na nga nagaserbi sa 58 ka pungsod. Nagapati ang Cuba nga solo sa kooperasyon kag internasyunal nga pagpakig-isa masalbar ang sangkatawhan.

Ang tanan nga ini nangin posible sa pihak sang grabe nga blokeyo sa ekonomya nga ginpapanaog sang US batuk sa Cuba sa nagligad nga anom ka dekada. Nagdulot ang blokeyo nga ini sang pagkadula sang \$3-bilyong pondo para sa sistema sa ikaayong lawas sang Cuba. Ang mga restriksyon sa pagpakignegosyo nagabalabag sa pagbulig sang Cuba sa pareho sini nga gamay nga pungsod.